

A jövő nyelvoktatását formáló nyelvtudomány

Konferencia a járvány idején (Miskolc, 2021)

A Miskolci Egyetem BTK Modern Filológiai Intézete szokatlan feladatra vállalkozott. 2021. február 4-én rendeztük meg a XIII. Miskolci Alkalmazott Nyelvészeti Konferenciát, melyet sokan szeretetteljesen csak kis-MANYE néven emlegetnek. Évről évre az ország minden tájáról érkeztek hozzánk előadók. 2020-ban az MTA Miskolci Területi Bizottságának csodálatos székháza adott otthont a rendezvényünknek, most először pedig online tartottuk a konferenciát. Idén *A jövő nyelvoktatását formáló nyelvtudomány* témában vártuk az előadók jelentkezését. A felhívásra tizennégy oktatási intézmény képviselőjében harmincegy előadó jelentkezett. A Google Teams felületére közel száz fő lépett be a nap folyamán. Az online jelenlét hátránya volt, hogy az előadások közötti szünetekben nem tudtak a résztvevők egy jó kávé vagy tea mellett egymással beszélgetni, másrészt előnyt jelentett, hogy egyetlen kattintással bárki dönthetett úgy, hogy az egyes szekciók között váltogatva „szemezget” az előadásokból.

A résztvevőket először Illésné Kovács Mária, a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának dékánja köszöntötte. A dékán asszony örömét fejezte ki, hogy a járvány ellenére sem maradt el a konferencia, de hangsúlyozta, hogy az online részvétel nem helyettesíti a kis-MANYE-n megszokott baráti és szakmai beszélgetéseket. Reményét fejezte ki, hogy ez egy rendhagyó alkalom volt, és a jövőben nem lesz szükség arra, hogy a digitális térben találkozzunk. Prószéky Gábor, a Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesületének elnöke, az MTA Nyelvtudományi Intézetének igazgatója levélben küldte el gondolatait, jókívánságait. A konferencia témájával kapcsolatban megjegyezte: „Nagy baj volna, ha a nyelvtudomány nem tudná formálni a nyelvoktatást, hiszen a legtöbben, akik itt vagyunk, többek közt azért is szeretnénk minél többet megtudni a nyelvről, hogy az így megszerzett tudást valami fontos célra fel is tudjuk használni. Ez az az ok, amiért az általunk művelt szakterület összefoglaló néven *alkalmazott nyelvtudománynak* nevezik. Ennek pedig igen fontos részterülete a mai esemény témája, a nyelvoktatás.” Kecskés Judit, az MTA Miskolci Területi Bizottsága Nyelvtudományi Munkabizottságának elnöke, a ME BTK tanulmányi dékánhelyettese azt hangsúlyozta, hogy a konferencia az MTA aktuális jelmondatához („A jövőt formáló tudomány”) kapcsolódva jelölte meg témáját. Kriston Renáta, a Miskolci Egyetem BTK Modern Filológiai Intézetének igazgatója zárta a köszöntők sorát. Elmondta, hogy idén későbbre tettük a konferenciát (korábbi években januárban tartottuk), és az időjárás miatt elképzelhető, hogy a jövőben is megtartjuk majd ezt az időpontot.

Délelőtt három plenáris előadást hallhattak az érdeklődők. Juhász Valéria (Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Magyar és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék) *A nyelvi tudatosság néhány összetevőjének szerepe az anyanyelvi nevelésben, az olvasástanulásban és az idegennyelv-tanulásban* című előadásában

óvodások és kisiskolások olvasástanulásával, illetve a diszlexiások nyelvtanulásával kapcsolatos kutatásairól számolt be. Beszélt az anyanyelvi tudatosság kialakulásáról és kialakításáról, a fejlesztés szerepéről és a képeskönyvek fontosságáról. Az olvasás egyszerű modelljében az olvasás a dekódolás és a nyelvi megértés összessége, melynek során a diszlexiások számára – kutatások alapján – a dekódolás jelenti a problémát. A problémák felismerésével közelebb kerülhetünk a problémák megoldásához is. Mag-nuczné Godó Ágnes (ME BTK, Modern Filológiai Intézet, Angol Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszék) a *Neurodiverzitás és idegennyelv-tanulás* kapcsolatáról, az SNI-s tanulók fejlesztéséről, nyelvtanításáról tájékoztatta a hallgatóságot. Hangsúlyozta az integrált oktatásban használható, SNI-s tanulóknak szóló anyagok fontosságát, illetve beszélt arról, milyen kihívást jelent a tanároknak és a tanulóknak a differenciált oktatás. Ezen szükségletek kielégítéséhez adott elméleti és gyakorlati segítséget; bemutatta az univerzális tanulástervezést, mely ezen a területen már jó gyakorlatnak bizonyult. Szabó Csilla (Budapesti Műszaki Egyetem, Idegen Nyelvi Központ, Tolmács- és Fordítóképző Központ) és Bakti Mária (SZTE JGYPK Alkalmazott Humántudományi Intézet) *Tolmácsoláskutatás a tolmácsolás oktatásának szolgálatában* címmel tartott előadást. Szabó Csilla a tolmácsoktatással kapcsolatos tolmácskutatás elmúlt tíz évének nemzetközi eredményeiről számolt be. A kutatások területeiről, minőségéről és módszertanáról beszélt. Hangsúlyozta, hogy a tolmácsstudomány-kutatás területén jelenleg nincs még domináns paradigma, ráadásul az elmélet és a gyakorlat sokszor elválik egymástól, így a kutatók által szerzett ismeretanyagok nem feltétlenül befolyásolják a gyakorló tolmácsokat. A kutatások 30%-ában már korábban elvégzett kutatásokat ismételték meg, és összehasonlították az új eredményeket a régiekkel. Az előadó kiemelte azokat a területeket, amelyek a tolmácsolást oktatóknak különösen fontosak. Bakti Mária a hazai eredményeket ismertette. Magyarországon évente öt-tíz tanulmány jelenik meg a témában, általában kognitív folyamatokkal, pszicholingvisztikai vizsgálatokkal, jegyzeteléssel kapcsolatban. A legtöbb vizsgálat a szakma témakörében folyik; ezek a közösségi tolmácsolásról, bírósági tolmácsolásról, motivációról és a szakma presztízséről szólnak. A technológiáról és tolmácsolás oktatásról is készültek tanulmányok. Az eredmények – még akkor is, ha nem kifejezetten az oktatáshoz kapcsolódnak – jól hasznosíthatóak a képzésben, melynek oka az is, hogy a legtöbb kutató valamely felsőoktatási intézmény oktatója is.

A plenáris előadások után négy szekció futott párhuzamosan, a témák sokfélesége miatt két felbontásban. Az első részben *A nyelvoktatás módszertana és a nyelvtanár, Kontrasztív nyelvészet, Tolmácsolás és tolmácsolástudomány, Terminológia és COVID-19* témakörökben hallhattunk előadásokat. Az utóbbi két szekciót a MANYE Fordítástudományi szakosztálya szervezte. A szekcióülések második részében a *Távoktatás és digitális tananyagok – A magyar mint idegen nyelv oktatása; Fordítás és fordításoktatás; Nyelvészet és kommunikáció* tematikájú szekciókhoz csatlakozhattak az érdeklődők. Ezek mellett egy tanár-tanár találkozóra is sor került, ahol Szabó Csilla vezetésével a képzőintézmények képviselői tapasztalatot cserélhettek az online tolmácsoktatás lehetőségeiről, nehézségeiről és módszereiről. Itt a jövő tolmácsolásoktatását formáló tolmácsolástudomány egy újabb, gyakorlatias aspektusával ismerkedhettek meg a résztvevők. Az oktatók megosztották egymással a különféle online platformokkal

kapcsolatos pozitív és negatív élményeiket, a vizsgáztatással kapcsolatos nehézségeket, emellett a számukra bevált gyakorlatról tájékoztatták kollégáikat.

Technikai nehézségek mindig adódhatnak. Ezek minimalizálása érdekében pár nappal a konferencia előtt próbát tartottunk. Az előadók letesztelheték, hogyan kell megosztani az előadásuk anyagát, mire kell figyelni, hogyan kell a Teams-alkalmazást működtetni. A Teams használata nekünk is újdonság volt, így mi is nyugodtabbak voltunk a próbanap után. Ennek ellenére volt egy-két kisebb technikai malőr, de ezeket jó kedélyűen kezelték mind a résztvevők, mind az előadók. A problémákat gyorsan hártottuk. Bár a visszajelzések alapján is sikeres konferenciát zártunk, Prószéky Gábor szavaival élve „azt [...] kívánom, hogy 2022-re szerezzük vissza [...] az átmenetileg elvesztett dimenziót, és találkozzunk jövőre Miskolcon újból 3D-ben!”

A konferencia anyagát az *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények* című folyóiratunkban olvashatják majd az érdeklődők.

Sasvári Anna